



Těšíny Bludovice

Na lokalitě se nachází ložní žíly těšínitů. Těšínit je světlá až tmavá „strakatá“ vyvřelina, která se označuje vysokými obsahy pyroxenů a amfibolů. Její součástí je také biotit, bazický plagioklas, analcim a apatit. Na tomto místě se vyskytuje takřka většina typů těchto hornin různé zrnitosti a barvy, z nichž nejatraktivnější je právě „strakatý“ těšínit s velkými krystaly amfibolu.



těšínit Bludovice



vápenkový útržek v pikritu - Kojetín



Hončova hůrka

Hončova hůrka je tvořena pikritem. Je to hornina šedé až šedočerné barvy. Na kontaktu má hornina charakter karbonátického rohovce. Ze sedimentů se tu vyskytuje jílovec a prachovec. Mineralogicky je to velmi pestrá lokalita díky přeměnám horniny horkými roztoky. Celkem zde bylo nalezeno asi 30 minerálů (křemen, křišťál, kalcit, chalcedon, vzácněji také ametyst či záhněda).

celkový pohled na Hončovu hůrku

Hodslavice U větráku ▶

Tichá – Pod kostelem

Skalní práh v korytě řeky Tichávky je tvořen pyroxenickým těšínitem. Mimo jemnozrnnou horninu zde můžeme najít i polohy, kde jsou až několikacentimetrové sloupečky černého amfibolu. Zdejší pyroxenický těšínit obsahuje i titanit, který se jinde v Podbeskydích nevyskytuje.

Hodslavice U větráku

Ve zdejší lomu se vyskytuje světle šedý a jemnozrnný těšínit. Zdejší obyvatelé tuto horninu často nazývají jako „železivec/železnák“, pro své místy až rezavé zabarvení a velkou pevnost. Takovéto zabarvení způsobuje zvětrávání na železo bohatých minerálů v hornině. Horniny z lomu se v minulosti drtily a používaly se na stavby zdejších cest.



GEPARK
PODBESKYDÍ



národní geopark

- **Geopark** je turisticky přitažlivé území s vědecky významným geologickým dědictvím.
- **Geopark** není kategorií chráněného území.
- **Posláním geoparku** je chránit geologické dědictví a to zejména prostřednictvím jeho trvale udržitelného a šetrného využívání.

Informace o Geoparku Podbeskydí najdete na www.geoparkpodbeskydi.cz

Tento leták je součástí tématické skupiny *Geologické zajímavosti*

Tento materiál vznikl v rámci projektu „Příprava Geoparku Podbeskydí“, realizovaného Občanským sdružením Hájenka.

Podpořeno z Programu švýcarsko-české spolupráce
Supported by a grant from Switzerland through the Swiss
Contribution to the enlarged European Union

Text: Kristýna Schuchová, Miroslav Bubík
Foto: Dalibor Kvita



Vyvřeliny Podbeskydí



Lom nad Straníkem



kalcitová žíla v pikritu - Hončova hůrka



Lom n. Straníkem - pozůstatek násypky



Polštářové lávy

Vyvřeliny Podbeskydí

Během poklesu mořského dna a vzniku Karpatské větve oceánu Tethys ve spodní křídě došlo k oživení starých zlomů, kterými k povrchu proniklo magma z velkých hloubek. Mořské usazeniny (pískovce a jílovce) proniknuté žilami vyvřelin a podmořskými lávovými výlevy byly v třetihorách zvrásněny a nasunuty jako slezský příkrov na východní okraj Českého masivu.

Horniny těšinitové asociace, které dostaly svůj název podle města Těšín, jsou křídové vulkanity, které se na Moravě a ve Slezsku vyskytují pouze v rámci flyšového pásma Západních Karpat. Tvoří přes 100 km dlouhý pás, táhnoucí se od Hranic na Moravě, přes Český Těšín až k Bialsku – Biale v Polsku. Zdejší vyvřeliny tvoří v sedimentech izolovaná tělesa čočkovitého či deskovitého tvarů (pně, pravé a ložní žíly o mocnosti od několika cm až po několik desítek metrů a také polštářové lávy). Obecně zde byly vyčleněny tři základní skupiny hornin těšinitové asociace: pikrity, monchiquity a těšinity.

Pikrit – tmavá ultrabazická „čedičová“ hornina s převládajícím olivínem

Monchiquit – obvykle jemnozrnná, často silně přeměněná pyroxenická hornina s proměnlivým obsahem olivínu, biotitu, amfibolu a skla.

Těšinit – převážně světlá vyvřelina s černými jehličkami pyroxenů a amfibolů. Její součástí je také biotit, bazický plagioklas, analcim a apatit.

Polštářové lávy a lomy ve Straníku

Ve skalce pod kapličkou nalezneme polštářové lávy, které jsou produktem podmořského vulkanismu. Polštářové lávy vznikají tak, že žhavá láva se na styku s mořskou vodou rychle ochladí a smrští se do podoby „polštáře“. Vytvoří se pevná sklovitá křusta, která pak dalším tlakem žhavé lávy praská, a postupně se vytváří další polštáře. Zdejší lávu tvoří pyroxenický monchiquit, který je tmavý a jemnozrnný. Okraje polštářů mají mandlovcovou texturu s mandlemi s karbonátovou výplní.

V opuštěném lomu nad Straníkem, se v minulosti těžil pikrit a olivinický těšinit. Olivinický těšinit se používal na posypy cest. Po ukončení těžby vzniklo na dně malé jezírko, které je nyní významnou lokalitou rozmnožování některých druhů obojživelníků.

Pikritové mandlovce u Kojetína

V bývalém lomu proťatém cestou je odkryt typický příklad podmořské sopečné činnosti na území Podbeskydí. Jedná se o podmořský výlev těšinitových láv mandlovcového typu.

Při podmořském sopečném výbuchu ve spodní křídě se žhavé útržky lávy, sopečný písek a prach společně usazovaly v okolí vulkánu. Díky tomu dnes v hornině vidíme uzavřené části starší lávy s útržky jílovců. Unikající vulkanické plyny vytvořily v tekuté lávě četné bubliny. Po utužení výlevu došlo působením horkých roztoků a mořské vody k částečné přeměně horniny a vyplnění plynových bublin minerály (převážně karbonáty). Tyto výplně se označují jako mandle.

výbrus pikritu - Hodslavice

rozhraní dvou bloků - Polštářové lávy

Tichá pod kostelem

pikritové mandlovce u Kojetína

kontaktní rohovec - Hončova hůrka

pikrit - Hončova hůrka

